

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 26 oktober 2012 betreffende het besluit van 11 oktober 2012 tot wijziging van enige algemene maatregelen van bestuur inzake het participatiebudget, contacturen, referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen, examengeld staatsexamen Nederlands als tweede taal en technische wijzigingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (Kamerstuk 33 458, nr. 1).

Fungerend voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

INHOUD	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
– Inleiding	2
– Doel en inhoud van het besluit	2
– Aanpassing verdeelsleutel OCW-deel participatiebudget	3
– Verhoging examengeld staatsexamen Nederlands als tweede taal	3
– Overleg met de MBO Raad en de VNG	4
II Reactie van de minister	4

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het besluit en zien aanleiding tot het stellen van een aantal vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige besluit.

De leden van de SP-fractie hebben met gemengde gevoelens kennisgenomen van het voorstel. Zij kunnen zich vinden in het uitgangspunt dat de educatiegelden worden verdeeld op basis van geleverd onderwijs. Zij hebben echter grote bezwaren tegen het verhogen van de kosten voor examens NT2.¹

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het besluit tot wijziging van enige algemene maatregelen van bestuur inzake het participatiebudget, contacturen, referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen, examengeld staatsexamen Nederlands als tweede taal en technische wijzigingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs. Deze leden maken zich zorgen over de betaalbaarheid en toegankelijkheid van het volwassenonderwijs en het staatsexamen Nederlands als tweede taal. Zij zien deze vormen van onderwijs als essentieel om laaggeletterdheid te bestrijden en mensen de kans te bieden volwaardig mee te draaien in de samenleving.

Doel en inhoud van het besluit

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de uitwerking van de wetgeving in dit besluit zich verhoudt tot de motie van het lid Elias over eenduidige criteria voor educatietrajecten taal en rekenen², die oproept tot het schrappen van gedwongen winkelnering bij roc's³? Kan de minister nogmaals een reactie geven op deze motie, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de SP-fractie hebben moeite met de beperking tot het volgen van opleidingen taal, rekenen en alfabetisering. De leden vragen of de minister de mening deelt dat vooral op het niveau van de gemeente de kennis aanwezig is om in te schatten welk onderwijs voor welke persoon nuttig is. Hoe verhoudt deze beperking zich dan tot die ruimte de goede keuze te maken? De leden vragen wat deze verandering betekent voor mensen met een uitkering die graag een opleiding willen volgen. Het is voor hen nu al vaak onmogelijk een opleiding te volgen, omdat gemeenten daar geen middelen voor zeggen te hebben. De leden vragen in hoeverre dit verandert. Wat betekent de t+2 financiering voor deze mensen? De voornoemde leden vragen hoe groot de kans is dat mensen geen opleiding kunnen volgen, omdat gemeenten geen

¹ NT2: Nederlands als tweede taal

² Kamerstuk 28 760, nr. 32, in samenhang met de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 30 januari 2012 inzake de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de motie-Elias (Kamerstuk 28 760, nr. 33)

³ roc's: regionale opleidingscentra

middelen hebben opleidingen aan te bieden. Ziet de minister hier een risico, zeker nu het aantal mensen dat afhankelijk is van een uitkering elk jaar groeit?

In het besluit wordt gesteld dat van gemeenten en roc's kan worden verwacht dat ze op verantwoorde wijze afspraken maken over de inzet van educatiemiddelen. De leden vragen wat wordt bedoeld met «verantwoorde wijze». Wordt er toezicht gehouden op de totstandkoming van deze afspraken? Door wie wordt toezicht gehouden op de kwaliteit van het geleverde onderwijs, zo vragen de voornoemde leden.

Aanpassing verdeelsleutel OCW-deel participatiebudget

De leden van de VVD-fractie merken op dat instellingen die contacturen aanbieden, deze bekostigd krijgen op basis van de in de twee jaar daarvoor ingekochte contacturen. De leden vragen waarom er twee jaar verschil zit tussen de inkoop en bekostiging. Hoe verhoudt zich deze vertraging tot de onlangs geconstateerde financiële problemen bij diverse roc's op basis van verkeerde leerlingenaantallen inzake inburgeringscursussen? De voornoemde leden zien goed financieel beheer juist tot uiting komen bij instellingen die wel kunnen anticiperen op veranderingen in leerlingaantallen. De leden vragen waarom er niet kan worden bevoorschot voorafgaande aan een lesjaar en een jaar later worden nagecalculeerd op basis van werkelijke leerlingaantallen. Er wordt geen wettelijke prijs vastgelegd. Ten aanzien van de richtprijs voor de contacturen, is die richtprijs in lijn met de Mededingingswet, zo vragen de leden. Hoe zorgt de minister er voor dat – ondanks deze richtprijs – de prijzen marktconform worden? Tevens vragen de leden hoe de vergoeding zich verhoudt tot de richtprijs. Is dit niet juist een prikkel om aan de richtprijs vast te houden en daarmee niet op prijzen te concurreren, zo willen de leden weten. Wat is per student de verhouding tussen de eigen bijdrage en de rijksbijdrage, zo willen de leden tot slot weten.

De leden van de D66-fractie lezen dat het participatiebudget zal worden verdeeld op basis van het twee jaar eerder ingekochte aantal contacturen. Zij vragen of dit inhoudelijke gronden heeft, of dat dit vooral een bezuinigingsoperatie is. Zou de minister kunnen aangeven waarom de vorige regeling niet meer volstond? De leden vragen of de minister kan aangeven hoeveel educatiemiddelen jaarlijks begroot zijn voor de periode 2013–2017. Hoeveel educatiemiddelen waren beschikbaar voor dit doel in de periode 2007–2012?

De leden maken zich zorgen over de gevolgen van de voorgenomen maatregel. Zij vragen of het nog mogelijk is om hetzelfde onderwijs te bieden. Verwacht de minister dat het aantal deelnemers aan volwassen-educatie uit het participatiebudget zal afnemen door deze maatregelen? Tevens vragen de leden welke en hoeveel mensen nu buiten de boot zullen vallen. Daarnaast vragen deze leden of de voorgenomen maatregelen niet juist een prikkel biedt aan gemeenten om het aantal in te kopen contacturen aan de (te) ruime kant in te schatten, omdat dit anders consequenties kan hebben voor de middelen die over twee jaar beschikbaar worden gesteld.

Verhoging examengeld staatsexamen Nederlands als tweede taal

De leden van de D66-fractie constateren dat het examengeld Nederlands als tweede taal met maar liefst 100% wordt verhoogd. Deze leden vinden dat de toegankelijkheid van het examen hiermee in het geding komt. Zeker omdat de mensen die het betreft vaak een kleine beurs hebben. De voornoemde leden vragen of de minister hier onderzoek naar heeft gedaan en hoe zij zorgt dat het examen toegankelijk blijft. Tot slot lezen deze leden dat de forse prijsverhoging tot doel heeft te stimuleren dat

studenten voor het meest passende examen kiezen. Dit wordt gekoppeld aan de opmerking dat onvoldoende voorbereide en niet passende deelname zorgt voor een groot aantal gezakte kandidaten en daarmee ook herkansers. Deze leden vragen hoe groot dit probleem is en of dit wordt opgelost met het verhogen met het examengeld – het examen is nu immers ook niet gratis. Bovendien vinden zij het jammer dat studenten nu zullen kiezen voor een lager examen, omdat zij juist graag zouden zien dat ook op dit niveau studenten worden uitgedaagd het maximale uit zichzelf te halen.

De leden van de SP-fractie hebben met ontsteltenis kennisgenomen van het voornemen om het examengeld voor het NT2 staatsexamen met 100% te verhogen. Een verhoging van 100% is disproportioneel en werpt hoge drempels op voor deelnemers. Deze mensen laten zien dat ze mee willen doen, onderwijs willen genieten en een examen willen doen voor het verkrijgen van het inburgeringsstempel en/of het Nederlanderschap. Heeft de minister onderzocht wat dit doet met de toegankelijkheid van het onderwijs? De minister suggereert dat inburgeraars geen bewuste keuze maken voor passendheid van het NT2 examen. De leden vragen of de minister dit nader kan onderbouwen met feiten en cijfers. Hoe ziet de minister de verantwoordelijkheid van de aanbieders van het onderwijs hierin? De leden vragen waarom de schuld voor het aanvragen van een «niet passend» examen eenzijdig bij de leerling wordt gelegd. Is de toename van deelname aan dit examen juist niet het bewijs dat dit een succesvolle route is, juist opengesteld voor inburgeraars met hoger niveau? De leden vragen welk effect dit zal hebben op het aantal deelnemers en hoeveel deelnemers er de afgelopen jaren zijn geweest. De leden vinden de verhoging met 100% absurd. Zij vragen of kan worden aangegeven van welke examens recentelijk de kosten ook met 100% verhoogd zijn. Klopt het dat het examen voor de opleiding NT2 zeker niet het enige is dat niet kostendekkend is en waar wel veel gebruik van wordt gemaakt? Zij vragen tevens welke voorbeelden van niet kostendekkende examens er nog meer zijn. Is de minister voornemens ook die kosten met 100% te gaan verhogen, zo vragen de voornoemde leden.

Overleg met de MBO Raad en de VNG

Met tevredenheid nemen de leden van de PvdA-fractie kennis van het feit dat de MBO Raad kennelijk geen opmerkingen heeft bij de inhoud. De voornoemde leden vragen of dit ook geldt voor de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), nadat de minister heeft gereageerd op het advies van deze organisatie. Tot slot vragen de leden in hoeverre deelnemers ook op enige wijze zijn geraadpleegd, zoals deze zijn georganiseerd in Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) en Stichting Belangenbehartiging Alfabetisering (Stichting ABC).

II Reactie van de minister